

Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF)

Sammanfattning

Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet behandlar i detta betänkande regeringens proposition 2012/13:41 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF) med följdmotioner.

Utskottet konstaterar att FN:s säkerhetsråd har godkänt etablerandet av en internationell säkerhetsstyrka i Afghanistan genom beslut i enlighet med FN-stadgans kapitel VII.

Utskottet förordar, under förutsättning att det finns ett mandat för styrkan enligt beslut i FN:s säkerhetsråd, att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 785 personer till förfogande för deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF) till utgången av december månad 2013. Utskottet stöder regeringens inriktning om att den svenska militära insatsen i Afghanistan successivt ska anpassas, omvandlas och reduceras.

Under inledningen av 2013 kommer den planerade svenska militära insatsen på plats i Afghanistan att utgöras av ca 400 personer. Sommaren 2013 avses den svenska militära insatsen ha minskat med ca 100 personer och uppgå till ca 300 personer på plats i Afghanistan.

Utskottet avstyrker samtliga motioner.

I betänkandet finns fem reservationer (SD respektive V).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	8
Motionerna	8
Utskottets överväganden	9
Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afgghanistan (ISAF)	9
Reservationer	14
1. Avslag på proposition 2012/13:41, punkt 1 (V)	14
2. Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afgghanistan (ISAF), punkt 2 (SD)	15
3. Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afgghanistan (ISAF), punkt 2 (V)	17
4. Civila insatser i Afgghanistan, punkt 3 (SD)	19
5. Civila insatser i Afgghanistan, punkt 3 (V)	20
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	23
Propositionen	23
Följdmotionerna	23

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Avslag på proposition 2012/13:41

Riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 785 personer till förfogande för deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF) till utgången av december månad 2013, under förutsättning att det även fortsättningsvis finns ett giltigt mandat för styrkan enligt beslut av Förenta nationernas säkerhetsråd. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:41 och avslår motion

2012/13:U6 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 1 (V)

2. Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF)

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:U6 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 2 och 3 samt

2012/13:U7 av Julia Kronlid och Mikael Jansson (båda SD) yrkande 1.

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (V)

3. Civila insatser i Afghanistan

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:U6 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 4 och

2012/13:U7 av Julia Kronlid och Mikael Jansson (båda SD) yrkande 2.

Reservation 4 (SD)

Reservation 5 (V)

Stockholm den 4 december 2012

På sammansatta utrikes- och försvarsutskottets vägnar

Urban Ahlin

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Urban Ahlin (S), Cecilia Widegren (M), Hans Wallmark (M), Peter Hultqvist (S), Åsa Lindestam (S), Peter Jeppsson (S), Kerstin Lundgren (C), Tommy Waidelich (S), Anders Hansson (M), Mikael Oscarsson (KD), Mikael Jansson (SD), Hans Linde (V), Mats Johansson (M), Johan Forssell (M), Olle Thorell (S), Christer Winbäck (FP) och Peter Rådberg (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen har i proposition 2012/13:41 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF) beslutat att föreslå att riksdagen bemyndigar regeringen att ställa en väpnad styrka om högst 785 personer till förfogande för deltagande i ISAF till utgången av december månad 2013, under förutsättning att det även fortsättningsvis finns ett mandat för styrkan enligt beslut av Förenta nationernas säkerhetsråd.

Propositionen har remitterats till utrikesutskottet. Utrikes- och försvarsutskotten har därefter beslutat – med stöd av 4 kap. 8 § riksdagsordningen – att bereda propositionen och tillhörande motioner i ett sammansatt utrikes- och försvarsutskott (UFöU).

Den 12 juni 2012 höll kabinetssekreterare Frank Belfrage och statssekreterare Hanna Hellquist från Utrikesdepartementet, statssekreterare Carl von der Esch från Försvarsdepartementet och Sveriges civila representant i Mazar-e Sharif ambassadör Henrik Landerholm en föredragning om Afghanistan.

Den 27 november 2012 föredrogs propositionen för det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet av kabinetssekreterare Frank Belfrage och statssekreterare Sofia Strand från Utrikesdepartementet, statssekreterare Carl von der Esch från Försvarsdepartementet och överbefälhavare Sverker Göransson från Försvarsmakten.

Den 29 november 2012 höll John Rydqvist och Helene Lackenbauer från Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) en föredragning om Afghanistan.

Två följdmotioner har väckts med anledning av propositionen.

Bakgrund

Den 20 december 2001 godkände Förenta nationernas (FN:s) säkerhetsråd i resolution 1386 upprättandet av en internationell säkerhetsstyrka (International Security Assistance Force, ISAF), i enlighet med Bonnavalet, som i enlighet med FN-stadgans kapitel VII skulle bistå den afghanska regeringen med att upprätthålla säkerheten i Kabul och stödja övergången till demokratiskt styre i Afghanistan. Säkerhetsrådet har senare förlängt och utökat mandatet för den internationella styrkan till att omfatta hela Afghanistans territorium samt stöd för uppbyggnad av de afghanska säkerhetsstyrkorna. Detta har skett genom resolutionerna 1413 (2002), 1444 (2002), 1510 (2003), 1563 (2004), 1623 (2005), 1707 (2006), 1776 (2007), 1833 (2008), 1890 (2009), 1943 (2010), 2011 (2011) och den senaste resolutionen 2069 (2012) som förlängde ISAF:s mandat med ett år till och med

den 13 oktober 2013. Utöver mandatet från säkerhetsrådet finns det även en inbjudan från den afghanska regeringen, vilket utgör ytterligare en folkrättslig grund för insatsen.

Sverige har bidragit till den internationella säkerhetsstyrkan ISAF sedan den inrättades vid årsskiftet 2001/02. Det svenska deltagandet inom ramen för den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan har tidigare varit föremål för riksdagens ställningstagande genom förslag i proposition 2001/02:60 (bet. 2001/02:UFöU2, rskr. 2001/02:140), i proposition 2001/02:179 (bet. 2001/02:UFöU3, rskr. 2001/02:323), i proposition 2002/03:21 (bet. 2002/03:UFöU1, rskr. 2002/03:71) i betänkande 2003/04:UU8 (rskr. 2003/04:100), i proposition 2003/04:71, (bet. 2003/04:UFöU2, rskr. 2003/04:245), i proposition 2005/06:34 (bet. 2005/06:UFöU1, rskr. 2005/06:83), i proposition 2006/07:83 (bet. 2006/07:UFöU3, rskr. 2006/07:192), i proposition 2008/09:69 (bet. 2008/09:UFöU1, rskr. 2008/09:146), i proposition 2009/10:38 (bet. 2009/10:UFöU1, rskr. 2009/10:60), i proposition 2010/11:35 (bet. 2010/11:UFöU1, rskr. 2010/11:108) samt i proposition 2011/12:29 (bet. 2011/12:UFöU2, rskr. 2011/12:81).

Regeringens förslag i proposition 2012/13:41 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF), som överlämnades till riksdagen den 8 november 2012, har föregåtts av överläggningar och en överenskommelse mellan regeringen, Socialdemokraterna och Miljöpartiet de gröna. I proposition 2012/13:41 föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att ställa en väpnad styrka bestående av högst 785 personer till förfogande för deltagande i ISAF till utgången av december månad 2013, under förutsättning att det även fortsättningsvis finns ett giltigt mandat för styrkan enligt beslut av Förenta nationernas säkerhetsråd. I personalramen om 785 personer ingår resurser för förstärkning och oförutsedda evakueringsbehov. Under inledningen av 2013 kommer den planerade svenska militära insatsen på plats i Afghanistan att utgöras av ca 400 personer. Sommaren 2013 avses den svenska militära insatsen ha minskat med ca 100 personer och uppgå till ca 300 personer på plats i Afghanistan.

Den afghanska regeringen och det internationella samfundet enades vid Kabulkonferensen i juli 2010 om att den afghanska regeringen vid utgången av 2014 ska ha övertagit huvudansvaret för landets säkerhet, utveckling och samhällsstyre. Som en del av denna transition har Nato och den afghanska regeringen beslutat att ISAF:s trupp vid utgången av 2014 ska överlämna det fulla säkerhetsansvaret till de afghanska säkerhetsstyrkorna.

Den afghanska regeringen tillkännagav transitionens inledande i samband med att det afghanska nyåret högtidlighölls den 21 mars 2011, och i juli samma år inleddes transitionen. Avsikten är att genomföra transitionen i fem omgångar fram till slutet av 2014. Beslut har fattats om de tre första omgångarna, som berör ca 75 procent av Afghanistans befolkning. I de provinser som omfattas har överlämningsprocessen inletts och i vissa fall

avslutats, beroende på situationen i den enskilda provinsen. För svenskt vidkommande innebär dessa beslut att säkerhetsansvaret i den största delen av det svenska ansvarsområdet nu är överlämnat till afghanska myndigheter. När det gäller det svenska ansvarsområdet återstår tre distrikt där transitionen ännu inte inletts: Sayad i provinsen Sar-e Pul, Qush Tepah och Darzab i provinsen Jowzjan.

Vid Natotoppmötet i Chicago i maj 2012 fastslog de allierade tillsammans med ISAF-partner och den afghanska regeringen att Nato ska etablera en utbildningsinsats i Afghanistan bortom 2014. I detta betänkande behandlar utskottet dock endast den proposition som ligger till grund för beslut vad avser den svenska insatsen under 2013.

I enlighet med överenskomna riktlinjer mellan den afghanska regeringen och det internationella samfundet ska de regionala enheterna för säkerhet och återuppbyggnad (Provincial Reconstruction Team, PRT) fasas ut, i takt med att säkerhetsansvaret överlämnas från ISAF till de afghanska myndigheterna. I mars 2012 övergick den samlade svenska insatsen i norra Afghanistan till civil ledning. I samband med detta avvecklades den företrädesvis militära svenskledda Provincial Reconstruction Team (PRT) i Mazar-e Sharif och ersattes av en civilt ledd struktur, Transition Support Team (TST). Huvudsyftet med den civila ledningen är att det säkerhetsfrämjande samarbete som bedrivs med de afghanska säkerhetsstrukturerna tydligare ska samordnas med de svenska biståndsinsatserna och den institutionsuppbyggnad som Sverige bidrar till. Det militära styrkebidraget utvecklas och anpassas samtidigt för att på bästa sätt kunna bidra till det stöd som den afghanska regeringen och de afghanska säkerhetsstyrkorna efterfrågar.

Den huvudsakliga uppgiften för det svenska styrkebidraget är att stödja och utbilda de afghanska säkerhetsstyrkorna i syfte att fortsätta processen med att överlämna säkerhetsansvaret från ISAF till de afghanska myndigheterna och i enlighet med den afghanska regeringens målsättningar. Genom att tillhandahålla stöd vid operationer samt utbilda och utöva mentorskap gentemot ANSF har den svenska kontingenten, enligt propositionen, bidragit till att förbättra de afghanska säkerhetsstyrkornas förmåga att initiera, planera, leda och genomföra operationer. Samtliga operationer som i dag genomförs i det svensk-finska ansvarsområdet leds i dag av ANSF.

Under perioden 2010 till början av 2012 utförde ANSF och ISAF ett ökat antal operationer, möjliggjorda genom en tillfällig militär förstärkning från ISAF och genom ökningen av de afghanska säkerhetsstyrkornas numerär och kvalitet. Dessa operationer har, enligt propositionen, resulterat i ett förbättrat säkerhetsläge och minskad rörelsefrihet för det väpnade motståndet. Säkerhetssituationen i Afghanistan är dock, enligt propositionen, fortsatt utmanande. Överlämnandet av säkerhetsansvaret till afghanerna ställer höga krav på en förbättrad förmåga, lojalitet och tillgänglighet hos de afghanska säkerhetsstyrkorna.

Den humanitära situationen i Afghanistan är allvarlig. Den utdragna väpnade konflikten och återkommande torka, översvämningar, en svår vinter och andra extrema väderförhållanden har försämrat situationen det senaste året.

Konflikten resulterar i civila offer och internflyktingar. Under de senaste tio åren har mer än en tredjedel av Afghanistans befolkning tvingats lämna sina hem. Antalet internflyktingar fortsätter att öka. Enligt UNHCR uppskattas antalet internflyktingar till mer än 500 000. En stor del av internflyktingarna återfinns i södra, västra och östra Afghanistan. Sedan 2002 har mer än 5,7 miljoner flyktingar återvänt till Afghanistan.

I enlighet med överenskommelsen mellan regeringen, Socialdemokraterna och Miljöpartiet de gröna tillsattes under våren 2011 en arbetsgrupp för att se över det svenska utvecklingssamarbetet med Afghanistan. Arbetsgruppens rapport och rekommendationer ligger till grund för den reviderade biståndsstrategin som antogs den 24 november 2011 och som ska styra inriktningen av det svenska biståndet t.o.m. 2014. Målet med det svenska utvecklingssamarbetet ska vara att människor som lever i fattigdom, särskilt kvinnor och flickor, ska få förbättrade levnadsförhållanden i ett fredligt och demokratiskt samhälle. Trots att den afghanska konstitutionen slår fast att kvinnor och män har samma rättigheter, fortsätter kvinnor i Afghanistan att utsättas för omfattande diskriminering. De afghanska kvinnornas möjligheter till politiskt inflytande är begränsat. Kvinnliga parlamentariker rapporterar regelbundet om diskriminering och trakasserier. Vidare är det få kvinnor som får anställning i offentlig förvaltning.

Regeringen anser att det är angeläget med fortsatta och intensifierade ansträngningar för att stärka den afghanska förvaltningen på central nivå, liksom på provins- och distriktsnivå, för att öka förmågan att leverera samhällsservice till medborgarna. Sveriges utvecklingsengagemang ska vara långsiktigt och ses på minst 10–15 års sikt.

Givarsamfundet har inom ramen för Kabulprocessen bl.a. åtagit sig att senast under 2012 kanalisera minst 50 procent av sitt stöd genom den afghanska regeringens system och öka anpassningen till den afghanska regeringens prioriteringar. I samband med givarkonferensen i Tokyo i juli 2012 gjorde Sverige ett omfattande och långsiktigt åtagande för perioden efter 2014, i linje med regeringens och oppositionens (Socialdemokraterna och Miljöpartiet de gröna) gemensamma inriktning om att Sveriges bistånd till Afghanistan ska ses på 10–15 års sikt. Korruptionen i Afghanistan är ett problem. En grundpelare i det svenska biståndet är dock att motverka korruption. Under perioden 2015–2024 består Sveriges åtagande i att stödja Afghanistan med en indikativ volym om sammanlagt 8–8,5 miljarder kronor, enligt en ny strategi som kommer att utarbetas. Detta ligger också väl i linje med det åtagande som Afghanistan och det internationella samfundet gjorde i Bonn i december 2011 inom ramen för det s.k. The Transformation Decade 2015–2024.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 785 personer till förfogande för deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF) till utgången av december månad 2013, under förutsättning att det även fortsättningsvis finns ett giltigt mandat för styrkan enligt beslut av Förenta nationernas säkerhetsråd. Under inledningen av 2013 kommer den planerade svenska militära insatsen på plats i Afghanistan att utgöras av ca 400 personer. Sommaren 2013 avses den svenska militära insatsen ha minskat med ca 100 personer, till ca 300 personer på plats i Afghanistan. Därutöver tillkommer den svenska helikopterenheten samt personal till stöd för avveckling av camper och hemtransport av utrustning och materiel. I den begärda personalramen om 785 personer ingår resurser för förstärkning och oförutsedda evakueringsbehov. Regeringens förslag har föregåtts av överläggningar med Socialdemokraterna och Miljöpartiet de gröna.

Motionerna

I kommittémotion 2012/13:U7 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 1 medger Sverigedemokraterna att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 785 personer till förfogande för deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF) till utgången av december månad 2013, under förutsättning att det för det första även fortsättningsvis finns ett giltigt mandat för styrkan enligt beslut av Förenta nationernas säkerhetsråd och för det andra att den svenska styrkan gradvis avvecklas helt under 2013.

I yrkande 2 anser Sverigedemokraterna att svenskt bistånd till Afghanistan inte ska kanaliseras genom den afghanska regeringens system utan att Sveriges regering i högre grad bör prioritera humanitära insatser samt kanalisera bistånd via organisationer i det civila samhället, främst Svenska Afghanistankommittén.

I kommittémotion 2012/13:U6 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 1 vill Vänsterpartiet att regeringens proposition 2012/13:41 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF) avslås.

I yrkande 2 lyfter Vänsterpartiet fram behovet av en nationell handlingsplan för genomförandet av resolution 1325 i Afghanistan.

I yrkande 3 anförs att den svenska militära insatsen i Afghanistan bör dras tillbaka under 2013 och att en plan för ett sådant trupptillbakadragande bör upprättas.

I yrkande 4 betonar Vänsterpartiet vikten av ökade civila insatser i Afghanistan. Sverige bör växla från en militär till en civil strategi.

Utskottets överväganden

Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen medger regeringens förslag om att ställa en svensk väpnad styrka bestående av högst 785 personer till förfogande för deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF) till utgången av december månad 2013, under förutsättning att det även fortsättningsvis finns ett giltigt mandat för styrkan enligt beslut av Förenta nationernas säkerhetsråd. Riksdagen avslår motionsyrkanden om att den svenska styrkan gradvis ska avvecklas helt under 2013, om att svenskt bistånd inte ska kanaliseras genom den afghanska regeringens system, om att avslå regeringens proposition 2012/13:41, om behovet av en nationell handlingsplan för genomförandet av resolution 1325 i Afghanistan, om att den svenska militära insatsen bör dras tillbaka under 2013 och om att Sverige bör växla från en militär till en civil strategi.

Jämför reservationerna 1 (V), 2 (SD), 3 (V), 4 (SD) och 5 (V).

Utskottet konstaterar att FN:s säkerhetsråd har godkänt etablerandet av en internationell säkerhetsstyrka i Afghanistan genom beslut i enlighet med FN-stadgans kapitel VII. Av propositionen framgår att FN väntas fortsätta med att förlänga mandatet för den internationella säkerhetsstyrkan så länge som den kommer att verka.

Utskottet ansluter sig till regeringens avsiktsförklaring om att Sveriges engagemang för Afghanistan är långsiktigt. Sverige kommer – inom ramen för FN och Europeiska unionen, men också i övrigt – att fortsätta ett aktivt engagemang för fred och försoning, utveckling och stabilitet och inte minst för respekten för grundläggande mänskliga fri- och rättigheter i Afghanistan och i den vidare regionen.

Utskottet anser att gemensamma lösningar och förtroendeskapande åtgärder på regional nivå är centrala för att skapa ekonomisk tillväxt och social utveckling i Afghanistan. Bilateral och regional handel är viktigt, och ett antal gränsöverskridande avtal har slutits. Det är också motiverat att utveckla samarbetet i närområdet när det gäller gränsöverskridande frågor såsom insatser för flyktingar och bekämpning av narkotikasmuggling. Det väpnade motståndets rörelser över den svårkontrollerade och långa gränsen mellan Afghanistan och Pakistan är en särskild källa till oro och bidrar till att konflikten fortsätter. Det är därför av betydelse för utvecklingen i Afgha-

nistan att bekämpa de väpnade motståndsgrupper som verkar med utgångspunkt i gränsområdena. Utskottet välkomnar att de regionala kontakterna mellan Afghanistan och länderna i närområdet har fördjupats under 2012, inte minst inom ramen för den s.k. Istanbulprocessen (även benämnd Heart of Asia).

Utskottet konstaterar att den internationella säkerhetsstyrkans närvaro har bidragit till en utveckling där Afghanistan tar ett ökat eget ansvar för att förbättra säkerheten i landet. Det afghanska ägarskapet är avgörande för en långsiktig och stabil utveckling i Afghanistan. Vidare konstaterar utskottet att den internationella säkerhetsstyrkan har ett brett internationellt stöd och att den i oktober 2012 bestod av 50 truppbidragande länder, varav 22 inte är medlemmar i Nato.

Utskottet menar att en långsiktig positiv och stabil säkerhetsutveckling kräver ett fortsatt och förstärkt fokus på ett förbättrat samhällsstyre, en starkare rättsstat och en socioekonomisk utveckling som kommer befolkningen till godo, då detta skulle motverka grogrunden för en stor del av det väpnade motståndet.

Utskottet stöder regeringens inriktning på en gradvis reduktion av den svenska militära närvaron samtidigt som det svenska engagemanget ges ett ökat civilt fokus. Utskottet välkomnar att en successiv förändring från stridande trupp till stödjande säkerhetsinsatser har genomförts. Utskottet konstaterar att det militära engagemanget fungerar som ett säkerhetsfrämjande och institutionsuppbyggande stöd till de afghanska säkerhetsstrukturerna och som ett stöd för att mer långsiktigt och uthålligt främja afghansk utveckling och institutionsuppbyggnad. I sammanhanget är det av vikt att säkerställa att överlämningen av säkerhetsansvaret genomförs på ett ansvarsfullt sätt samt att förändringar och reduktioner föregås av konsultationer med Nato och övriga partner.

Utskottet välkomnar att en fördjupad militär samverkan kommer att etableras mellan Sverige, Finland, Norge och Lettland under 2013.

Utskottet erinrar om att riksdagen tidigare har redovisat sin syn på utnyttjandet av den del av mandatet som tar sikte på en eventuell tillfällig evakuerings- och förstärkningsinsats (bet. 2007/08:UFöU4 Nationell strategi för svenskt deltagande i internationell freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet). Ett behov av snabba nationella förstärkningar kan inte uteslutas. Av det skälet är det viktigt att det på förhand finns en av riksdagen beslutad marginal att ta i anspråk för förstärknings- eller evakueringsinsatser. Denna marginal ska dock inte vara större än vad som är nödvändigt i varje enskilt fall. Utskottet noterar att den planerade svenska militära insatsen på plats i Afghanistan kommer att utgöras av ca 400 personer under inledningen av 2013 och att den militära insatsen under sommaren 2013 avses minska med ca 100 personer till ca 300 personer på plats i Afghanistan. Detta medan den begärda personalramen är högst 785 personer. Utskottet förutsätter att riksdagen, genom berörda utskott eller i kammaren, får information i anslutning till att en beslutad marginal för förstärk-

nings- och evakueringsinsatser tas i anspråk. Utskottet påminner om att en större, permanent ökning av den svenska truppinsatsen utöver ca 400 personer inte kan ske utan att ett nytt beslut fattas av riksdagen.

Regeringen beräknar att kostnaderna för det svenska bidraget inom ramen för ISAF under 2013 uppgår till högst 1 449 416 000 kronor. (Jämför beräknad kostnad för 2012 om högst 1 760 000 000 kronor.) Kostnaderna belastar anslaget 1:2 Fredsfrämjande förbandsinsatser inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap. Regeringen har i budgetpropositionen för 2013 föreslagit att totalt 2 206 849 000 kronor anvisas anslaget. Regeringen har inom den föreslagna ramen beräknat medel för en fortsatt insats för ISAF. Eventuella merkostnader för en förstärkning, evakuering eller bådadera ryms inom den föreslagna ramen för detta anslag.

Enligt 15 kap. 16 § regeringsformen får en svensk väpnad styrka sändas till ett annat land om riksdagen medger det, om det är medgivet i en lag som anger förutsättningarna för åtgärden eller om skyldigheten att vidta åtgärden följer av en internationell överenskommelse eller en förpliktelse som har godkänts av riksdagen.

Utskottet konstaterar att när riksdagen ger regeringen bemyndigande att sända en svensk väpnad trupp på uppdrag i ett annat land är det ett beslut som innebär ett betydande ansvar. Som tragiska erfarenheter har visat kan förluster av människoliv i samband med fredsfrämjande uppdrag och kris- hanteringsinsatser inte uteslutas.

Situationen för de mänskliga rättigheterna i Afghanistan förblir utomordentligt allvarlig. Utskottet följer med oro utvecklingen i fråga om respekten för de mänskliga rättigheterna i Afghanistan.

Utskottet betonar vikten av att fortsätta och utveckla arbetet med att stärka de civila inslagen i Sveriges insatser i Afghanistan. I detta sammanhang vill utskottet framhålla att övergången till civil ledning för de samlade svenska insatserna i norra Afghanistan, som ägde rum i mars 2012, är av stor betydelse för att signalera att Sveriges samlade insatser successivt får en starkare betoning på civila insatser och ett långsiktigt utvecklings- samarbete.

Utskottet välkomnar Sveriges åtaganden, i samband med givarkonferensen i Tokyo 2012, att under perioden 2015–2024 stödja Afghanistan med en indikativ volym om sammantaget 8–8,5 miljarder kronor och att Afghanistan därmed blir Sveriges största biståndsland.

Utskottet noterar att få framsteg har gjorts när det gäller afghanska myndigheters kapacitet att hantera ökade biståndsflöden. Utskottet anser att avsaknaden av reella förbättringar av samhällsstyrningen är särskilt bekymmersam. Afghanska beslutsfattare på politisk nivå och myndigheter måste leva upp till sina åtaganden, särskilt när det gäller förbättrad samhällsstyrning, ökad demokratisk legitimitet och bekämpande av korruption.

Utskottet vill framhålla att det svenska biståndet ska bygga på ett ömsesidigt ansvarstagande och ett starkt afghanskt ägarskap. Förbättrad demokratisk utveckling och fattigdomsbekämpning ska vara det överordnande syftet med de samlade svenska insatserna. I detta sammanhang välkomnar utskottet att regeringen i sin samarbetsstrategi för utvecklingssamarbetet med Afghanistan särskilt lyfter fram att kvinnor, barn och ungdomar, ska åtnjuta förbättrade levnadsförhållanden i ett fredligt, demokratiskt och rättssäkert samhälle. Stöd till förbättrad säkerhet är ett led i att uppnå detta. Utskottet konstaterar att denna inriktning har förstärkts ytterligare genom en övergång till civil ledning och samordning av de samlade svenska insatserna i norra Afghanistan.

Utskottet vill, för det svenska utvecklingssamarbetet, betona vikten av ökad samverkan med EU och de nordiska länderna när det gäller institutionsbyggande insatser och policydialog med afghanska företrädare. Sverige bör aktivt följa och påverka Världsbankens och FN:s fonder och program.

Utskottet konstaterar att det internationella biståndet till Afghanistan kommer att vara angeläget för landets utveckling de kommande åren. Utskottet anser därför att det är viktigt att Sverige även verkar aktivt för att internationella givare lever upp till sina åtaganden och utfästelser om bistånd till Afghanistan.

Utöver Sveriges utvecklingssamarbete med Afghanistan konstaterar utskottet att det svenska humanitära biståndet till Afghanistan under 2012 hittills uppgår till totalt ca 105 miljoner kronor. Under 2012 kanaliserar Sverige det humanitära stödet främst genom WFP, ICRC, Unicef, UNHCR, United Nations Humanitarian Air Services (UNHAS), Aktion mot hunger (ACF), Svenska Röda Korset (SRK) och Norska flyktingrådet (NRC).

Utskottet betonar vikten av att Sverige fortsätter att tillmäta FN:s säkerhetsrådsresolutioner 1325 (2000) och 1889 (2009) om kvinnor, fred och säkerhet, 1612 (2005) och 1882 (2009) om barn i väpnade konflikter samt 1820 (2008) och 1888 (2009) om sexuellt våld i väpnade konflikter stor betydelse och aktivt verkar för att dessa följs, även i utvecklingssamarbetet, och att ett jämställdhets- och barnperspektiv integreras i all relevant verksamhet i Afghanistan.

Utskottet vill framhålla att regeringen i september 2012 beslutade om ett antal indikatorer för att följa upp genomförandet av den svenska nationella handlingsplanen för FN-resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet.

Utskottet välkomnar att jämställdhetsfrågor är en viktig komponent i ISAF:s verksamhet i Afghanistan. Utskottet konstaterar att jämställdhetsarbetet inom insatsen är en följd av ett Natobeslut om att genomföra FN:s säkerhetsråds resolution 1325 (2000) om kvinnor, fred och säkerhet i alliansens operationer. Alliansens militära myndigheter har tagit fram konkreta riktlinjer för genomförandet av resolution 1325 (2000) i Nato och dess operationella strukturer. Riktlinjerna omfattar förslag om utbildning,

hänsyn till genderaspekter i bemanning samt inrättandet av rådgivande funktioner för jämställdhetsfrågor och resolution 1325 (2000) i Natos operationer. Utskottet välkomnar att Sverige som partnerland till Nato var drivande bakom att Natotoppmötet i Chicago våren 2012 betonade kvinnors rättigheter och genomförandet av resolution 1325 som en central princip för ISAF.

Mot ovanstående bakgrund föreslår det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet att riksdagen bifaller proposition 2012/13:41 och avstyrker motionerna 2012/13:U7 och 2012/13:U6.

Utskottet förordar, under förutsättning att det finns ett mandat för styrkan enligt beslut i FN:s säkerhetsråd, därmed att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 785 personer till förfogande för deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF) till utgången av december månad 2013.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Avslag på proposition 2012/13:41, punkt 1 (V) av Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2012/13:U6 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 1 och avslår proposition 2012/13:41.

Ställningstagande

I mer än 30 år har Afghanistan härjats av krig. Gång på gång har detta genomfattiga land utgjort slagfältet för olika stormakters ekonomiska och säkerhetspolitiska ambitioner. De som fått betala det högsta priset är det afghanska folket genom ett oöverskådligt mänskligt lidande.

Afghanistans historia visar att det inte finns någon militär lösning på landets problem. Utländsk militär närvaro har gång på gång fördjupat och förstärkt landets konflikter. Fred kan bara byggas genom en inkluderande dialog och en bred försoningsprocess. Det kommer inte att vara en lätt process, men det är en förutsättning om vi långsiktigt vill bygga fred och demokrati i Afghanistan och säkra biståndsorganisationernas arbete i landet.

Sverige deltar sedan 2002 i den Natoleda internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan, ISAF (International Security Assistance Force). Steg för steg har antalet svenska soldater ökat. I regeringens proposition föreslås att den svenska insatsen under 2013 ska utgöras av ca 400 personer det första halvåret och ca 300 det andra halvåret. Sammanlagt ingår omkring 104 000 soldater från 50 länder i ISAF.

Utvecklingen i Afghanistan i dag oroar; för varje dag som går eskalerar våldet, blir allt grymmare och sprider sig till allt fler delar av landet. I våldets spår ökar antalet civila dödsoffer. 2011 var, enligt FN:s stödmission UNAMA, det femte året i rad som antalet civila dödsoffer ökade. Under det första halvåret 2012 dödades 1 145 civila, en minskning jämfört med samma period året före då kriget krävde 1 510 civila dödsoffer. Även om det är för tidigt att säga om detta är ett trendbrott eller en tillfällig

förändring kan man dock notera att minskningen av antalet civila dödsoffer sammanfaller med att flera länder i ISAF-styrkan har börjat dra tillbaka sina trupper.

I propositionen föreslås att riksdagen medger att regeringen ställer en väpnad styrka om högst 785 personer till förfogande för deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF) till utgången av december månad 2013. Den svenska styrkan beräknas uppgå till ca 400 personer på plats under inledningen av 2013 och cirka 300 i slutet av året till en kostnad av 1 760 miljoner kronor. Värt att notera är att den svenska militära insatsen hittills kostat över 8 500 miljoner kronor.

Under 2013 ska den svenska militära insatsen reduceras med ca 100 personer till cirka 300 personer på plats i Afghanistan. Därutöver tillkommer den svenska helikopterenheten samt personal till stöd för avveckling av camper och hemtransporter av utrustning och material.

I debatten den 15 december 2010 hävdade Miljöpartiets företrädare att nu börjar de svenska soldaterna tas hem. I verkligheten skedde det motsatta, den svenska insatsen utökades kraftigt under 2011. Det som då kallades reducereing innebar i realiteten att man avvecklade den utökning av insatsen som skett under 2011. Även efter reducereingen i slutet av 2012 var insatsen större än den var 2010 då Socialdemokraterna och Miljöpartiet de gröna ingick en uppgörelse med regeringen om Afghanistan-insatsen. I debatten påstods vidare att riksdagen nu satte ett slutdatum för insatsen, vilket inte heller detta stämde. I propositionen understryks att Sverige även efter 2014 kan komma att ha militär personal i Afghanistan och bidra till militära utbildningsinsatser.

Efter tio år med utländsk militär närvaro i Afghanistan är det ett faktum att den internationella insatsen i grunden har misslyckats. Våldet eskalerar, allt fler civila dödas och freden blir alltmer avlägsen. Samtidigt har insatsen inte kunnat bidra till demokratisering, ökad jämställdhet eller utvecklingsinsatser, vilket har framhållits som några av insatsens huvuduppgifter. Vänsterpartiet finner det anmärkningsvärt att regeringen tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet trots denna brist på framsteg och mätbara resultat av den svenska insatsen nu väljer att förlänga den militära insatsen ytterligare ett år utan tydligt slutdatum för insatsen och utan en tydlig plan för hur den militära insatsen ska kunna ersättas med civila insatser.

2. Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF), punkt 2 (SD)

av Mikael Jansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:U7 av Julia Kronlid och Mikael Jansson (båda SD) yrkande 1 och avslår motion

2012/13:U6 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Sverigedemokraternas syn på Afghanistaninsatsen är att vi inte kan se några rimliga utsikter till framgång och att ett uttåg ur Afghanistan är ofrånkomligt. Afghanistaninsatsen kan inte heller frikopplas från vår syn på den svenska försvarsförmågan generellt. Man bör vara medveten om att insatser utomlands ofrånkomligen kommer att ske på bekostnad av resurser till det inhemska försvaret.

Eftersom det svenska försvaret har reducerats såväl ekonomiskt som gällande antalet förband innebär alltför stora internationella engagemang att vårt eget existensförsvar inte kan planeras eller övas. Varje självständig nation behöver ett existensförsvar, vilket Sverige i dag inte har. Vår primära målsättning bör vara att bygga upp ett sådant försvar för att möta framtida hot i vårt närområde, inte ett försvar dimensionerat för insatser på fjärran slagfält med oklara utsikter till framgång i det aktuella landet och till oklart gagn för Sverige.

Ett uttåg ur Afghanistan är enligt vår mening ofrånkomligt. För svensk del kan det ofrånkomliga uttåget lika gärna ske under den lugna perioden som väntas inträda under skörden år 2013. Efter denna tidpunkt är det vår mening att den svenska insatsen bör avvecklas helt och inga fler väpnade styrkor bör befinna sig i landet.

Sveriges väpnade trupp i Afghanistan arbetar i dag mot den långsiktiga strategin att de afghanska regeringsstyrkorna successivt ska bli mäktiga att själva lösa uppgiften och att ISAF ska fasas ut, först till en renodlad utbildande roll och slutligen helt och hållet som icke längre nödvändig assistans. Den stora expansionen av den afghanska armén har dock brottats med svåra problem. Graden av deserteringar har varit från hög till mycket hög och betydande delar av den beväpning som har delats ut till armén har i stället hamnat i talibanernas händer. Vid de tillfällen afghanska arméförband har deltagit i operationer har det förekommit att soldater har spridit information om detaljer i operationerna som sedan hamnat i talibanernas händer. Förbanden är snedrekryterade etniskt, korruptionen är stor och bristen på läskunniga och pålitliga afghanska soldater gör att det är svårt att bygga upp en stabil kår av officerare och underofficerare.

Det är knappast troligt att målet att lämna över säkerhetsuppdraget till en väl fungerande afghansk krigsmakt kommer att kunna realiseras. Det är inte ens särskilt troligt att Karzairegimen kommer att överleva när ISAF nu närmar sig den punkt när man ska lämna Afghanistan. Det sannolika alternativet är ett intensifierat inbördeskrig mellan olika fraktioner.

För att en internationell insats ska vara meningsfull måste det också finnas rimliga utsikter till framgång. Insatsen i Afghanistan är inte en sådan. Ju längre vi stannar, desto mer riskerar vi att dras in i ett moras av gerilla-bekämpningsinsatser som kan vara i decennier och kosta det svenska försvaret miljarder som i stället kunde ha använts till en uppbyggnad av försvarsorganisationen i Sverige.

3. Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF), punkt 2 (V)

av Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:U6 av Hans Linde m.fl. (V) yrkandena 2 och 3 samt

avslår motion

2012/13:U7 av Julia Kronlid och Mikael Jansson (båda SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Vänsterpartiets utgångspunkt är vår solidaritet med det afghanska folket. Vi vill att Sverige ska finnas på plats i Afghanistan för att bidra till fred, demokratisering, jämställdhet och utveckling. Men om Sverige ska kunna göra det krävs en i grunden annan strategi än dagens, vi behöver växla från en militär till en civil strategi. I stället för att utkämpa ett misslyckat krig bör vi med civila och politiska verktyg bidra till fred. Centralt i en sådan strategi måste vara ett ökat civilt bistånd, stöd till försöken att skapa en freds- och försoningsprocess samt förstärkta insatser för att återintegrera medlemmar av det väpnande motståndet i det afghanska samhället. Dessa tre punkter kommer att vara centrala för en strategi för fred och försoning. Tyvärr kan vi konstatera att Sveriges engagemang på samtliga tre punkter är mer eller mindre begränsat.

I drygt tio år har Sverige deltagit i ISAF-insatsen. Insatsens huvuduppgift är att skapa säkerhet och bidra till en fredlig utveckling. När riksdagen nu ska fatta beslut om att förlänga insatsen ytterligare ett år borde det vara en självklarhet att fråga sig i vilken grad ISAF-insatsen lyckats med sitt uppdrag.

Faktum är att säkerhetsläget stadigt försämrats i Afghanistan under en rad år. UNAMA (United Nations Assistance Mission in Afghanistan) beräknar att antalet civila dödsoffer uppgick till 3 021 personer förra året, vilket är det högsta antalet sedan den USA-ledda invasionen 2001. Majoriteten

av dessa dödsfall orsakas av regeringsfientliga gruppers attacker, men den afghanska regeringsarmén såväl som de utländska trupperna fortsätter att orsaka civila dödsoffer.

Mycket tyder på att talibanerna och andra grupper som utövar motstånd har en stark förankring hos lokalbefolkningen i flera regioner. Det blir därmed allt svårare att göra skillnad mellan den civila befolkningen i byarna och upprorsmännen. Detta gör att krigföringen mot talibanerna ofelbart drabbar civila.

Även antalet utländska soldater som dödas i stridigheterna har ökat kraftigt, också det en indikator på att freden blir allt mer avlägsen. 2002 dödades 70 utländska soldater, 2011 var siffran 566. Dessutom dödades 1 300 afghanska poliser och över 820 afghanska soldater under 2010 enligt den afghanska regeringen.

Som en del av det s.k. kriget mot terrorismen har USA-ledda styrkor även medverkat till att på lösa grunder gripa, förvara och misshandla personer som misstänks vara inblandade i terrorism. FN och flera människorättsorganisationer har riktat omfattande kritik mot detta. USA har också medverkat till att beväpna och stötta krigsherrar i Afghanistan för att bekämpa talibanerna. Krigsherrarna håller egen trupp, upprättar egna fångelser, förtrycker godtyckligt befolkningen, särskilt kvinnor, och profiterar på narkotikahandeln.

Afghanistans historia visar att det inte finns någon militär lösning på landets problem. Utländsk militär närvaro har gång på gång fördjupat och förstärkt landets konflikter. Fred kan bara byggas genom en inkluderande dialog och en bred försoningsprocess där medlemmar ur de stridande grupperna ges en möjlighet att återintegreras i samhället.

Särskilt viktigt är det att Afghanistans kvinnor inkluderas i fredsprocessen så att de får inflytande över hur situationen för kvinnors rättigheter utvecklas. Erfarenheten från andra länder visar dessutom att fredsförhandlingar där kvinnor deltar leder till en mer hållbar fred. FN:s resolution 1325 Kvinnor, fred och säkerhet, som handlar om att stärka kvinnors rättigheter och deltagande i fredsprocesser, kan bli ett effektivt verktyg i detta arbete.

Rapporten *Missing the target, Recommendations for Sweden's commitment to women, peace and security in Afghanistan* konstaterar dock att Sveriges arbete med att implementera resolution 1325 i Afghanistan hittills mest handlat om att kvalitetssäkra de egna insatserna. För att åstadkomma ett tydligare fokus på att stärka de afghanska kvinnornas ställning krävs en ny inriktning. Sverige bör därför ta fram en nationell handlingsplan för hur resolution 1325 ska implementeras i Afghanistan. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fortfarande väntar Afghanistan på ett fredsavtal efter det USA-ledda anfallet 2001. Den militära strategi som först den USA-ledda operationen OEF, Operation Enduring Freedom, och därefter ISAF använder sig av torde undergräva och försvåra alla försök till en freds- och försoningsprocess.

Den svenska militära insatsen i Afghanistan bör dras tillbaka under 2013 och en plan för ett sådant trupptillbakadragande bör upprättas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Talibanerna är en rörelse som ingen vän av demokrati, mänskliga rättigheter eller jämställdhet kan känna någon form av sympati med. Men det är hög tid att vi inser att den brokiga motståndsrörelsen inte kan besegras militärt. Inställningen till talibanerna bland den afghanska befolkningen är tudelad. Många afghaner delar inte talibanernas ideologi, men upplever att deras levnadsförhållanden inte har förbättrats efter invasionen och ser de utländska truppstyrkorna som regelrätta ockupanter och inkräktare. Få saker kan ha spelat talibanrörelsen mer i händerna än de bristande återuppbyggnadsinsatserna och den utländska militärens övergrepp. OEF, vars arbete fullföljs av ISAF och de svenska styrkorna, kan svårigen beskrivas som något annat än ett misslyckade. Den USA-ledda koalitionen har genom sin krigföring bedrivit ett kontraproduktivt arbete som underlättat nyrekryteringen till talibanerna, som i dag växer sig starkare.

4. Civila insatser i Afghanistan, punkt 3 (SD)

av Mikael Jansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:U7 av Julia Kronlid och Mikael Jansson (båda SD) yrkande 2 och avslår motion

2012/13:U6 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 4.

Ställningstagande

Även om trupperna kommer att dra sig tillbaka är det Sverigedemokraternas starka förhoppning att viktiga biståndsinsatser fortfarande kan vara kvar och göra nytta för befolkningen i landet. Till exempel har Svenska Afghanistankommittén verkat i landet i 30 år och klarat av att genomföra insatser innan några västliga trupper fanns i landet.

Däremot ser vi kritiskt på den utveckling som framgår i propositionen att det svenska biståndet ska anpassas efter åtaganden i givarsamfundet att senast 2012 kanalisera minst 50 procent av biståndet genom den afghanska regeringens system. Vi ställer oss frågande till att det i propositionen fram-

går att Sverige är på god väg att uppnå målet att kanalisera 50 procent av biståndet via afghanska myndigheter, när det samtidigt framgår att få framsteg har åstadkommit vad gäller den afghanska myndighetens kapacitet att hantera ökade resursflöden. Det finns också rapporter om omfattande korruptionsproblem och pengar som forslas ut ur landet. För att biståndspengar ska kunna kanaliseras via den afghanska regeringens system måste bl.a. insatserna mot korruption skärpas. Vi vill se ett bistånd som når fram till de mest fattiga och utsatta i landet. Det tror vi inte uppnås genom att kanalisera biståndet via den afghanska regeringen. En av den mest utsatta gruppen i landet är kvinnor och barn. Insatser inriktade på hälsa, skydd och utbildning för kvinnor och barn anser vi därför vara av vikt. Vi menar att regeringen inte bör gå vidare med att uppfylla målet om att kanalisera minst 50 procent av det svenska biståndet via den afghanska regeringen utan i stället bör prioritera humanitärt bistånd samt insatser via organisationer i det civila samhället och då främst Svenska Afghanistankommittén. Detta under förutsättning att säkerhetsläget tillåter. Inom ramen för att vi i vår biståndsbudget föreslår utökat stöd till organisationer i det civila samhället avser vi även att rikta en del av det till satsningar i Afghanistan. Då vi i vår budget föreslår ett kraftigt ökat stöd till UNHCR och humanitära insatser är vår avsikt att en del av detta stöd vid behov ska kunna riktas in till att hjälpa de flyktingar som finns i Afghanistan och dess närområde.

5. Civila insatser i Afghanistan, punkt 3 (V)

av Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:U6 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 4 och

avslår motion

2012/13:U7 av Julia Kronlid och Mikael Jansson (båda SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Situationen för de mänskliga rättigheterna i Afghanistan är fortfarande mycket kritisk. ”Situationen beträffande de mänskliga rättigheterna i Afghanistan förblir utomordentligt allvarlig”, skriver regeringen i sin proposition, och det är svårt att inte instämma i det. För många afghaner är utomrättsliga avrättningar och arresteringar, tortyr, censur och andra former av omfattande och grova brott mot de mänskliga rättigheterna en del av vardagen. De afghanska kvinnorna drabbas synnerligen hårt. Presidentvalet 2009 kantades av valfusk och Hamid Karzai kunde på nytt utropa sig till presi-

dent efter en andra valomgång där motkandidat saknades. Parlamentsvalet 2010 omgärdades av valfusk och skandaler, vilket har skadat parlamentets legitimitet.

Vissa framgångar har visserligen skett sedan invasionen 2001; fler barn går i skolan, barnadödligheten har sjunkit något och en större del av befolkningen har tillgång till hälsovård i det område där de bor. Men dessa framsteg har kunnat ske tack vare ökade biståndsflöden och civila insatser från givare och biståndsorganisationer, insatser som oftast är helt frikopplade från den militära insatsen. Torbjörn Pettersson, tidigare generalsekretär i Svenska Afghanistankommittén, skrev t.ex. den 19 november 2009 på debattsajten Newsmill: ”Vi håller oss så långt från utländsk trupp - amerikansk, polsk, tysk och svensk – som möjligt. I stället för att bidra till vår säkerhet utgör utländsk trupp närvaro direkt livsfara för våra medarbetare. Argumentet att 'vi skyddar civila och biståndsarbetare' blir inte mer sant för att det upprepas ofta. Den offensiva militära strategi som valts i Afghanistan har minskat – inte ökat – förutsättningarna för humanitärt hjälparbete.”

Trots tio år av utländsk militär närvaro i Afghanistan och stora bistånds-satsningar från bl.a. Sverige är vardagen för många afghaner, i synnerhet kvinnor, mycket svår. Afghanistan ligger på plats 172 (av 187 stater) i FN:s index för mänsklig utveckling 2012. 60 procent av befolkningen lever i fattigdom, enligt Världsbanken, och hungern och undernäringen är utbredd. Enligt Rädda Barnen dör var femtionde blivande mor under graviditeten eller förlossningen. 86 procent av barnen förlöses utan närvaro av utbildad vårdpersonal, det är med andra ord långt farligare att vara gravid än utländsk soldat i dagens Afghanistan. Den förväntade medellivslängden för en kvinna är 44 år. 85 procent av kvinnorna är analfabeter.

Shiamuslimska kvinnors situation har försämrats avsevärt i samband med en kontroversiell lag som antogs 2009. Lagen slår bl.a. fast att en shiamuslimsk man får vägra att ge sin hustru mat om hon inte ställer upp på mannens sexuella krav. Human Rights Watch har kritiserat lagen i mycket kraftiga ordalag och menar att den är barbarisk.

Vänsterpartiets utgångspunkt är att vi vill se en utveckling mot fred, demokrati och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna i Afghanistan. En sådan utveckling kräver en i grunden annan strategi för Afghanistan där militära insatser ersätts med civila och där Sverige aktivt bidrar till en freds- och försoningsprocess i landet.

Sverige borde fokusera på orsakerna till att unga afghanska män ansluter sig till talibanerna. Just nu växer en hel generation afghanska män upp som kommer att sakna möjlighet att få ett arbete, försörja sig och bilda familj om inget radikalt görs. Hopplösheten som följer i fattigdomens spår är talibanernas bästa vän och borde vara den största fienden för oss som önskar se ett demokratiskt Afghanistan i fred. Ett ökat civilt bistånd som skapar möjlighet till utbildning, arbete och försörjning måste vara en fundamental del i varje strategi som syftar till fred i Afghanistan.

De humanitära behoven är enorma i Afghanistan, inte minst när det kommer till utbildning och sjukvård för landets kvinnor. Det finns samtidigt goda exempel på framgångsrika biståndsinsatser. Svenska Afghanistankommittén (SAK) driver tvååriga barnmorskeutbildningar på tre platser i landet, i provinserna Wardak, Samangang och Sar-e-Pul. Afghanistan sägs vara i behov av 8 000 barnmorskor, i dag finns nästan 3 000. SAK har hittills utbildat cirka 175 barnmorskor, en viktig insats för att minska den skrämmande höga mödradödligheten. De kvinnor som utbildar sig till barnmorskor återvänder i de flesta fall till sina hembyar och praktiserar sina kunskaper som utbildad barnmorska. Det ger dem en möjlighet till en egen försörjning, vilket är centralt i arbetet med att öka jämställdheten mellan män och kvinnor. Svenska Afghanistankommitténs imponerande verksamhet är tydliga exempel på vad Sverige borde göra mer av i Afghanistan. Sverige måste öka de civila insatserna i Afghanistan.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2012/13:41 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF):

Riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 785 personer till förfogande för deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF) till utgången av december månad 2013, under förutsättning att det även fortsättningsvis finns ett giltigt mandat för styrkan enligt beslut av Förenta nationernas säkerhetsråd.

Följdmotionerna

2012/13:U6 av Hans Linde m.fl. (V):

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2012/13:41 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF).
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en nationell handlingsplan för implementeringen av resolution 1325 i Afghanistan.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska militära insatsen i Afghanistan bör dras tillbaka under 2013 och att en plan för ett sådant trupptillbakadragande bör upprättas.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade civila insatser i Afghanistan.

2012/13:U7 av Julia Kronlid och Mikael Jansson (båda SD):

1. Riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 785 personer till förfogande för deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF) till utgången av december månad 2013, under förutsättning att det för det första även fortsättningsvis finns ett giltigt mandat för styrkan enligt beslut av Förenta nationernas säkerhetsråd och för det andra att den svenska styrkan gradvis avvecklas helt under 2013.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att svenskt bistånd till Afghanistan inte ska kanaliseras genom den afghanska regeringens system utan att Sve-

riges regering i högre grad bör prioritera humanitära insatser och kanalisera bistånd via organisationer i det civila samhället, främst Svenska Afghanistankommittén.